

Forfatter: Gyllembourg-Ehrensward, T. C.

Titel: Udrag fra Ægtestand

Citation: Gyllembourg-Ehrensward, T. C.: "Ægtestand", i Gyllembourg-Ehrensward, T. C.: *Ægtestand*, udg. af Vibeke Blaksteen, Dansk Lærerforening/Skov, cop. 1982, s. 190. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-gyllem15-shoot-idm140012812831264/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Ægtestand

som baade i og for sig er hæslig hos en saadan Qvinde, og som synes ganske at stride mod hendes Charakteer; og for at denne »engjelige Hustrue« ret kan staae forherliget i Læserens Øine, faaer hun til Foræring af Grev Adalbert et kostbart »Halsbaand af de reneste Perler, et Billeed paa hendes eget Væsen, og Giverens kiæreste Klenodie.« (Anmelderen opstiller herefter et forslag til ændring af »Ægtestand«, der bl.a. går ud på at udelade Caroline-figuren, som han finder umoralsk, og ændre slutningen således, at barnets ombytning af bøgerne bliver den væsentligste grund til Sophies forandrede beslutning til fordel for ægtemanden. Efter ændringsforslaget diskuterer anmelderen mere generelt den, efter hans mening, nødvendige enhed mellem kunst og moral).

I vor Dom saavelsom i vor Glæde over en vaklende Synners Tilbagevenden til Ret og Pligt, maae vi jo nødvendigen tage alle de Midler i Betragtning, hvorved den bevirkedes, og jo flere og stærkere disse vare, jo ringere Aniedningen desuden var til det syndige Forsæt, desto mindre maa vor Beundring, desto roligere maa vor Glæde være over Dydens Seier. See vi derfor, saaledes som i denne Fortælling, en dannet og ædel Kone og Moder, som er gift efter egen Tilbøielighed med en fortræffelig Mand, hvem hun selv høiagter, saavelsom alle Andre, og hvem hun slet ikke kan bebrejde andet, end nogen Lunkenhed og lidt Vrantenhed, henrives af en bedaarende Lidenskab og niides i Forførelsens Garn; see vi dernæst, hvilken Masse af Omstændigheder der behøves for at redde hende paa Afgrundens Brink, da kunne vi vel glædes over hendes Frelse, skjøndt vi ringeagte hende; men høre vi jublende Triumphsange over hendes Seier, der lettedes ved en saa stor Armee af Hielpetropper, at Æren blev liden eller ingen, da Nederlaget næsten var umuligt, og see vi hende anpriist som et Mønster paa Fuldkommenhed, som en straalende Heltinde, som en Lysets Engel, fordi hun ikke blev en Mørkets Diævel; da er det vel den mildeste Dom, man kan fælde om Forfatteren, naar

man antager, at han, henreven af Ultratolerance og Liberalitets-Sværmeri, ikke selv har mærket, hvilken fordærvelig Moral der kan og maa uddrages af hans Fortælling. Man vilde vist lee, naar en Historiker faldt paa at prise Persernes Seier over Leonidas og hans Helteflokk, skiondt de jo uimodsigelig seirede, og paa samme Maade kunde man fristes til at lee over den Lovprisning af Sophies Seier, som jublende toner gennem Slutningen af denne Fortælling, naar det ikke var en altfor alvorlig Sag til at kunne vække Latter, at en aandrig almeenyndet Forfatter har plantet en sødtduftende giftig Buskvæxt i sin hyppig besøgte Have, hvor man er vant til at træffe lutter uskadelige og mange indtagende Planter. (*Behandlingen af »Ægtestand« afsluttes med en kort omtale af romanens øvrige hovedpersoner og herefter anmeldes en anden af Thomasine Gyllembourgs fortællinger: »En Episode«, som udkom sammen med »Ægtestand«.*)

Vi have ovenfor i Anledning af et formeentligt Misgreb i Skildringen af en diserv Mands Charakter yttret en Tvivl om, at en Mand kunde have tilladt sig en saadan Fortegning af en Mands Charakter; vi tilføie, at Slutnings-Apostrophen i »Ægtestanden« til de elskværdige unge Læserinder forekommer os at have et mere moderligt end faderligt Præg, og i den sidste Fortælling findes Noget, som bestyrker, og Intet, som modsiger den Gisning, at en Dame er Forfatter til En Hverdagshistorie. Dog dette er ingen Mening, men kun en

Formodning.